

# Friedman: Methodology of Positive Economics

Martin Nørgaard Petersen

14. marts 2019

## Positiv og normativ økonomi

Positiv økonomi er uafhængig af etiske og normative vurderinger, og kan for sig være en 'objektiv' videnskab. **Normativ** økonomi kan ikke være uafhængig af positiv økonomi; alle normative slutninger afhænger af den positive økonomis forudsigelser. Politiske stridheder vil fortsat eksistere, men man vil ifølge Friedman nå nærmere konsensus ved en bedre udviklet positiv økonomi.

Den positive økonomis mål er at skabe teorier eller 'hypoteser', der kan bruges til at fremsætte *forudsigelser* (ikke kun om endnu ikke indtrufne hændelser). En teori består af to elementer:

**Et 'sprog'** der benyttes til at fremsætte "systematisk og organiserede" metoder for ræsonnement. Sproget er tautologisk for sig (fremsætter ikke noget nyt indhold). Formel logik kan anvendes til at vurdere, hvorvidt systemet er konsistent<sup>1</sup> og fuldstændigt<sup>2</sup> (complete). Dette spiller en relevant, men mindre rolle, mener Friedman.

Faktuel evidens kan bruges til at vurdere om der findes nogen empiriske modstykker til begreberne i 'sproget', og om sproget derigennem består af nyttige begreber.

**Hypoteser** der uddrager essentielle pointer fra en kompleks virkelighed.

**En teoris validitet** En teori skal bedømmes på dens forudsigelser for den mængde af fænomener, den er tiltænkt at skulle 'forklare'. Kun faktuel evidens kan bruges til at vurdere teorien; om den bør forkastes eller ej. Bemærk, at evidens kun kan afvise, men ikke *bevise* en hypotese<sup>3</sup>, dog skriver Friedman senere, at evidens *for* en hypotese består af gentagne mislykkede forsøg på at modbevise teorien.

**Alternative hypoteser** Valget mellem konsistente hypoteser med bagvedliggende evidens er mere eller mindre arbitrær, mener Friedman. Dog bør fokus rettes på **fruitfulness** og **simplicitet**. Fruitfulness henviser til hvor præcise teoriens forudsigelser er, eller hvor bredt de rækker. Simplicitets-begrebet henviser til hvor meget viden, der kræves for at lave en forudsigelse.

---

<sup>1</sup>Det vil sige, at teorien ikke indeholder nogen kontradiktioner.

<sup>2</sup>Det vil sige, at ethvert udsagn følger af en række præmisser hvis, og kun hvis det kan bevises ud fra disse præmisser (adapteret fra Moderne Elementær Logik, V. Hendricks, p. 9)

<sup>3</sup>Dette bør henlede opmærksomheden til Poppers brug af falsifikation som demarkationskriterie

**(Kontrollerede) Eksperimenter** Forudsigelser må typisk testes på baggrund af (naturlige) eksperimenter. Friedman mener, at den manglende mulighed for at lave *kontrollerede* eksperimenter ikke er grund til at påstå en forskel mellem samfundsvidenskab og fysiske videnskaber; ingen eksperimenter kan kontrolleres fuldstændigt og alle eksperimenter er til en vis grad kontrollerede.

Det er imidlertid denne mangel på kontrollerede eksperimenter, der gør det svært umiddelbart at acceptere tentative hypoteser og skabe klar evidens.

**Empirisk evidens** Evidens bruges til to vigtige ting. Til 1) at konstruere hypoteser og 2) til at teste deres validitet. Således bruges den samme evidens ofte til at teste en teoris forudsigelser, som blev brugt til at danne teorien. Friedman påstår, at der ikke findes et 'initialt' trin. Hypoteser dannes altid på baggrund af sammenligninger med andre hypoteser.

**Om antagelser** Friedman påstår at det er fundamentalt forkert at tro, at hypoteser skulle have 'antagelser' der er *forskellige* eller *føjer sig til* hypotesernes 'forudsigelser'. Det giver ikke mening, at tale om at teste 'antagelserne' op mod 'virkeligheden', da man i virkeligheden tester 'implikationerne' af 'antagelserne'. Således reduceres to test (testen af teoriens implikationer og testen af antagelserne relation til 'virkeligheden') til en test, nemlig forudsigelserne af hypotesen.

En teori er **vigtig**, hvis den forklarer meget, med lidt; således bygger en hypotese per konstruktion på 'antagelser', der giver en forkert beskrivelse af 'virkeligheden'.

Antagelserne kan bruges til at specificere, under hvilke forhold en teori holder. Men de kan ikke bruges til at bestemme under hvilke forhold den holder.

## Skal 'antagelser' være realistiske?

Spørgsmålet er om hypoteser kan testes ved, hvor realistiske hypotesens 'antagelser' er. Ifølge Friedman er svaret nej.

Hvornår kan man tillade sig at sige, at en teori 'ikke virker'. Ifølge Friedman afhænger det af to parametre. 1) Hvorvidt en alternativ teori kan resultere i ligeså præcise forudsigelser på samme grundlag og 2) hvorvidt bedre forudsigelser kommer med en forøgelse af teoriens kompleksitet. Forudsigelsernes præcision skal ses i forhold til omkostningen ved øget kompleksitet.

**Eksempel: Billiardspiller (As if)** Man kan opstille følgende hypotese: En ekspert billiardspiller skyder 'som om' ('as if') han havde foretaget komplicerede udregninger vedrørende ind- og udfaldsvinkel, kuglens moment, mv. Vi accepterer ikke denne hypotese på baggrund af en tro om, at billiardspilleren faktisk foretager sådanne udregninger, men snarere på baggrund af de forudsigelserne hypotesen fremsætter; hvis ikke det var tilfældet, ville billiardspilleren jo ikke være en ekspert.

Tilsvarende argument kan man opstille for hypotesen om profit-maksimering (maximising returns). Vi tror ikke nødvendigvis på, at forretningsmænd foretager alle disse svære profitmaksimerende udregninger, men de opfører sig 'som om' de gjorde.

## 'Antagelsers' rolle i en teori

En teoris 'antagelser' kan ifølge Friedman spille tre roller:

- (a) De er en økonomisk måde at beskrive en teori.
- (b) De kan ved deres implikationer facilitere en indirekte test af hypotesen.
- (c) De kan være en behændig måde at specificere under hvilke forhold en teori forventes at være gyldig.

**Ad (a)** En teori kan siges at bestå i at identificere kræfter, der er vigtige for en bestemt klasse af fænomener (såvel som kræfter, der ikke er det), og hvordan de påvirker fænomenerne.

En hypotese kan siges at bestå af en *konceptuel verden*, der er mere simpel end den 'virkelige verden'. Denne består kun af de kræfter, som hypotesen påpeger som vigtige. Modellen er abstrakt og fuldstændig.

Derudover definerer hypotesen en klasse af fænomener for hvilke 'modellen' kan antages at være tilnærmet repræsentativ for den 'virkelige verden', samt definere sammenhængen mellem variable og fænomener. Disse regler for hvor og hvornår man retmæssigt kan bruge modellen er imidlertid ikke abstrakte eller fuldstændige.

Når vi udøver 'objektiv' videnskab bør vi være så klare som muligt i definitionen af modellen. Uanset, hvor præcist modellen defineres, vil der dog altid være plads til *vurderinger* i forhold til hvornår modellen kan anses for at være tilnærmet repræsentativ for den 'virkelige verden'. Disse vurderinger adskiller amatør og professionel bruger af modellen, og kræver generel konsensus.

**Grundlæggende antagelser** Friedman nævner desuden, at det som kaldes grundlæggende antagelser ('crucial assumptions'), rettere er det minimale sæt antagelser, der kan beskrive modellen retvisende.

**Ad (b)** Adskillelsen mellem antagelser og implikationer er ifølge Friedman ikke naturlig. Den bygger snarere på *brugen* af hypotesen end den bygger på en egentlig diskrepans. Dermed ikke sagt, at enhver implikation kan erstattes med antagelserne, men der kan være mere end ét set af udsagn (antagelser), der medfører resten. Se evt. eksempel side 17.<sup>4</sup>

'Antagelser' kan mere generelt bruges som indirekte evidens for holdbarheden af hypotesen, for så vidt at 'antagelserne' kan ses som implikationer af hypotesen.

## Implikationer for økonomiske emner

Kritikken af 'ortodoks' økonomi som værende urealistisk er forfejlet, mener Friedman. Kritikken kræver – for at være berettiget – at en anden teori resulterer i bedre forudsigelser for den samme bredde af fænomener. I stedet er en sådan

---

<sup>4</sup>Her skriver Friedman bl.a. at en sæt af antagelser accepteres, hvis implikationen er opfyldt. Dette kan virke til at være en fejlagtig anvendelse af materiel implikation, dersom antecenden-ten ikke nødvendigt er sand, fordi konsekventen er sand. Det kan dog også bygge på Friedmans forståelse af antagelser som ombyttelige med implikationen.

kritik typisk baseret på 'antagelsernes' manglende tilknytning til 'den virkelige verden'; som omtalt kan antagelserne umuligt være helt realistiske.

Endvidere kan alternative antagelsers tilknytning til 'virkeligheden' kun testes gennem deres implikationer, og således er man lige vidt.

Teoriens 'ideale repræsentationer' bliver fejlagtigt brugt som beskrivende for virkeligheden. De er ikke tiltænkt som beskrivende, men til at isolere essentielle funktioner, der er væsentlige for et bestemt problem.

Det er eksempelvis forkert at tro, at Marshall skulle have ment, at **perfekt konkurrence** var *beskrivende* for den virkelige verden. I teorien opfører virksomheder sig i stedet *som om* de var perfekte konkurrenter.

**Ny økonomisk viden** Friedman påpeger, at enhver økonomisk teori er genstand for forandring. Det er klart, at visse grene af økonomi er berettiget til større troværdighed end andet; det beskrives dog ikke nærmere, hvordan dette afgøres.

Endvidere påstår Friedman, at der ikke er meget at sige om konstruktionen af nye hypoteser på et formelt niveau; dette er en *kreativ, intuitiv* proces.